

Arkivsak-dok. 23/46719-24
Saksbehandler Vigdis Lunde

Saksgang	Møtedato	Sak nr.
Administrativ ledergruppe Bypakke Nedre Glomma	09.02.2024	10/24
Styringsgruppe Bypakke Nedre Glomma 2023 - 2027	16.02.2024	8/24

Oppfølging av lokalpolitiske vedtak fra behandlingen av handlingsprogram fase 2 2024 – 2027 – underveismelding.

Forslag til vedtak:

1. For videre arbeid med prosjektet fv. 109 gir Styringsgruppen sin tilslutning til at utbygging av parsell 1 og 6 følges opp som forutsatt i handlingsprogrammet for 2024-2027.
2. For delstrekningene 2-5 utredes konsekvensene av de lokalpolitiske vedtakene gjort i forbindelse med behandlingen av HP 2024-2027, herunder endring til fire felt, prioritering av bruene og gang- og sykkelveiløsning langs fv.109.
3. Det kan gjennomføres grunnnerverv på delstrekningene 2- 5
4. Østfold fylkeskommune gjør en samlet vurdering av endringsforslagene og skal belyse effekter og konsekvenser for måloppnåelse, økonomi og fremdrift. Vurderingen legges frem for styringsgruppen senest 1. november 2024,
5. For alle prosjekter som ligger inne i fase 2 av bypakka ber styringsgruppen om stort fokus på nøkternhet i prosjektene.

Bakgrunn

Styringsgruppe Bypakke Nedre Glomma fattet i møte 19. januar 2024 følgende vedtak:

1. *Styringsgruppen behandler handlingsprogram 2025-2028 i april 2024.*
2. *Styringsgruppen gis tilbakemeldinger som belyser muligheter og konsekvenser av å eventuelt gjøre endringer i porteføljen, slik de framkommer av styringssignaler gitt gjennom lokalpolitiske vedtak ved behandlingen av handlingsprogram 2024–2027.*

Ved behandling av handlingsprogrammet for 2024-2027 i bystyrene og fylkestinget ble følgende tilleggforslag vedtatt (samlet framstilt):

- *Fv. 109 utbygges strekningsvis. Strekning Østfoldhallen – Rolvsøysund bygges først og bygges ut med fire felt*

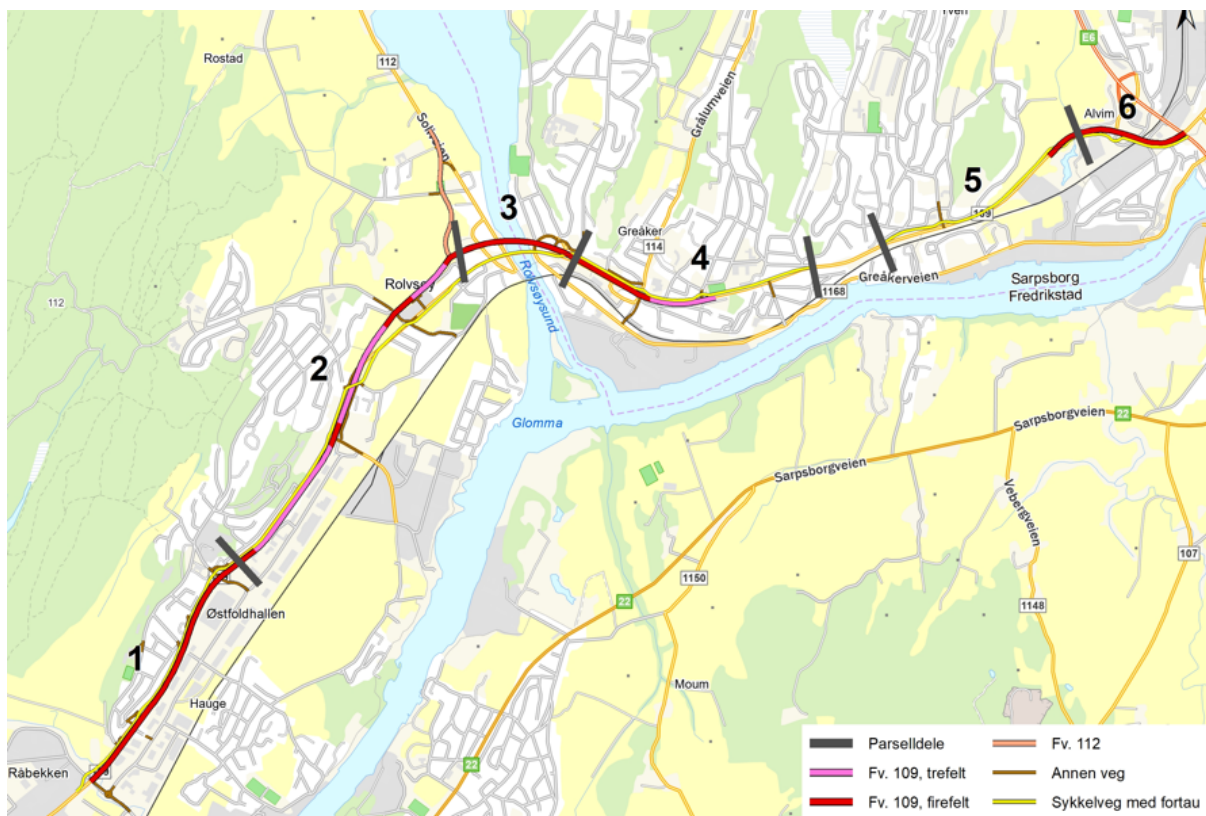
- Prosjektering og bygging av ny bro Omberg – Torp fremskyndes
- Slutføring av fv. 109 nord for Rolvsøysund utsettes hvis dette er nødvendig for å sikre fremdrift for ny bro Omberg - Torp
- Prioritere ny Sarpsbru. Slutføring av fv. 109 utsettes dersom dette er nødvendig for å sikre fremdrift og ferdigstillelse av ny Sarpsbru
- Som part i Bypakke Nedre Glomma vil fylkeskommunen følge opp dette i styringsgruppa for bypakke og aktivt søke å finne enighet mellom partene når det gjelder rekkefølgen på prosjektene som er inkludert i bypakken.

Østfold fylkeskommune som veieier og sekretariatet har utarbeidet et forslag som vurderer hvordan den politiske bestillingen kan følges opp.

Fakta

Strekningsvis utbygging av fv. 109

Det er viktig å komme i gang med tiltak i bypakke fase 2 innen kort tid. For legitimiteten til hele bypakken er det avgjørende at de betalende trafikantene ser resultater av bompengeordningen innen rimelig tid. Det å omrokere på rekkefølgen for utbygging av fv. 109 prosjektet så sent i prosessen vil skape store forsinkelser.

Parsell 1 (Råbekken- Østfoldhallen): her er arbeider med byggeplan igangsatt, og det er brukt mye midler på å planlegge oppstart av parsellen i 2024. Dette henger også sammen med hvor det er startet og gjennomført grunnnerverv. De samme forholdene gjelder for *parsell 6 (Alvim – Torsbekkdalen)*. Omrokering på hvilke parseller som skal bygges ut har derfor ikke bare uheldige konsekvenser i forhold til fremdrift, men også kostnader.

Parsell 2 (Østfoldhallen – Rolvsøysund): strekningens utforming henger tett sammen med utbygging av ny bru Torp - Omberg. I arbeidet med prosjektet Torp- Omberg må det vurderes

hvordan koblingene blir mot ny fv. 109. Dersom utbyggingen av parsell 2 skal fremskyndes, må det trolig foretas ombygging når ny bru Torp - Omberg skal bygges. Mest sannsynlig vil det medføre endringer i reguleringsplanen for parsell 2. Av den grunn er det hensiktsmessig å avvente utbygging av parsell 2 til prosjektet om ny bru Torp - Omberg har kommet lenger i planleggingen.

Andre forhold som styringsgruppen bør ta i betraktning ved en eventuell omrokering på utbyggingsrekkefølgen:

- Det er mest trafikk på parsell 1 og 6, og begge strekningene ligger inne med tosidig kollektivfelt som vil forbedre både fremkommelighet for kollektivtrafikken og trafikksikkerheten.
- Parsell 6 omfatter nødvendig erstatning av Alvim bru – som allerede har begrenset restbrukstid.
- Det er mellom Råbekken og Østfoldhallen hvor naboer til veien med de største belastningene bor. De er plaget med støy, støv, dårlige atkomstforhold (for alle trafikantgrupper) og redusert trafikksikkerhet. Naboene har derfor store forventninger til rask utbygging. Forventninger og forutsigbarhet for de berørte naboene bør tas i betraktning.
- For parsell 6 utløper 10 års fristen for ekspropriasjon sommeren 2024 for deler av parsellen. Dersom denne utløper må det gjennomføres en ny reguleringsplanprosess med nytt vedtak, for å kunne gjennomføre ekspropriering.
- Det vil trolig kunne skape kø/trafikkutfordringer på eksisterende vei i parsell 1 om parsell 2 bygges ut først ut. Dette fremkommer i vurderinger/trafikkanalyser gjort tidligere i reguleringsplanfasen.
- Erstatning av Rolvsøysund bru må vurderes i prioritering av strekningene.
- Østfold fylkeskommune er i en oppbemanningsprosess for å kunne påta seg utbyggerrollen. For å kunne ha en mest mulig effektiv planlegging og gjennomføring av den samlede porteføljen, er det viktig med forutsigbarhet i utbyggingsrekkefølgen.

Strekningen Østfoldhallen – Rolvsøysund med fire felt

Østfold fylkeskommune har i samarbeid med konsulenten for prosjektet gjennomført foreløpige vurderinger av å endre fra 3 til 4 felt. Ut fra vurderingene som så langt er gjort, ser det ut som det er gjennomførbart å anlegge 4 felt innenfor veiformål i de vedtatte reguleringsplanene. Det er blant annet noen utfordringer knyttet til plassering av støyskjermer. Dette er ikke drøftet med kommunen som planmyndighet.

Det foreslås derfor å utarbeide en samlet vurdering som ikke bare tar for seg om det er reguleringssteknisk gjennomførbart å utvide fra 3 til 4 felt. Måloppnåelse, økonomi og hvordan det påvirker fremdrift og helheten i porteføljen bør også vurderes. Det er viktig at styringsgruppen har et helhetlig beslutningsgrunnlag.

Staten skal bidra med betydelige midler til fase 2 av bypakka gjennom en byvekstavtale og belønningsmidler. For å få tilgang til disse midlene, er det et krav fra staten om det ikke skal være vekst i personbiltrafikken innenfor byområdet. Det er derfor avgjørende at prosjektene i bypakka bidrar til å nå de statlige målene.

Ny bro Omberg – Torp og fv. 118 - Sarpsbru

Det er allerede gjort endringer i handlingsprogrammet hvor planlegging av ny bru Torp - Omberg fremskyndes. Det pågår forberedende arbeid og dette er forventet å komme i gang i april 2024. Hensikten med dette arbeidet i 2024 er å få en bedre oversikt over trafikale konsekvenser av ny bru på tilgrensende veinett. Dette er viktig å få avklart før parsell 2 av fv. 109 bygges ut.

For prosjektet fv. 118 Sarpsbru er det tidligere varslet risiko for kostnadsoverskridelser. Dette skyldes i all hovedsak økte kostnader til nødvendige tiltak til grunnforsterkning og områdestabilitet. De økte kostnadene for selve veibrua har også sammenheng med at det ikke legges opp til en felles utbygging av vei og bane. Nytt kostnadsanslag for fv. 118 - Sarpsbru ventes å foreligge i løpet av høsten 2024.

Tiltakene som kreves vil ikke bare være viktige for å ivareta stabilitet for ny veibru, men også for å ivareta stabilitet for eksisterende jernbane, framtidig jernbane og for området Borregaard/Tarris generelt. Det kan derfor stilles spørsmål om alle disse ekstra kostnadene bør belastes bypakka og bilistene gjennom bompenger. Det bør gjøres nærmere undersøkelser om, og i hvilken grad, andre aktører kan være med å ta en større del av kostnadene. Til rullering av handlingsprogrammet (2026-29) bør det jobbes for å avklare om (deler av) kostnadsøkningen kan dekkes inn på annen måte enn gjennom den vedtatte finansieringsplanen for fase 2.

De nye forutsetningene for fv. 118 – Sarpsbru krever en mer samlet vurdering opp mot måloppnåelse, kostnader og fremdrift.

Vurdering av gang- og sykkelveiløsning i fv. 109 prosjektet

Det gjennomføres en ny vurdering for gang- og sykkeløsningene i prosjektet fv. 109. Også her blir det viktig å vurdere kostnader og måloppnåelse både i forhold til nullvekstmålet og nullvisjonen.

Vurdering

Det er gjennomført en foreløpig vurdering av den totale kostnadsrammen for prosjektene i fase 2. Følges den planlagte utbyggingen i vedtatte handlingsprogram 2024-2027 hvor parsell 1 og 6 bygges ut først, mener Østfold fylkeskommune det vil være økonomisk handlingsrom til både ny bru Torp-Omberg og fv. 118 Sarpsbru innenfor bypakkens vedtatte finansiering.

Det anbefales derfor at utbygging av parsell 1 og 6 fortsetter som forutsatt i handlingsprogrammet.

En slik løsning vil innebære god framdrift i utbyggingen, gi god forutsigbarhet for de som er berørt av prosjektet, begrense økonomiske tap og betydelig redusere risiko. Dette vil ikke påvirke gjennomføringen av de to store bruprosjektene.

Videre utbygging av øvrige parseller må avvente. Grunnerverv for øvrige parseller kan igangsettes ved behov i tråd med handlingsprogrammet 2024-2027.

Østfold fylkeskommune arbeider videre med å vurdere de samlede konsekvensene av endringsforslagene. Vurderingen vil gi Styringsgruppen et bedre beslutningsgrunnlag for porteføljestyringen i forbindelse med rulleringen av handlingsprogrammet for perioden 2026-2029.